

Fakta og myter om fyrverkeri

Norsk fyrverkeriforening (tidligere Norges Pyrotekniske Bransjeråd) er foreningen for importørene av fyrverkeri til Norge og deres forhandlernetverk. NFF skal sette standard for de fyrverkeriartikler som omsettes i Norge, innenfor de rammene som norske og internasjonale myndigheter setter på området. Vi tilstreber optimal sikkerhet innen vårt fagområde, med spesiell vekt på sluttbrukerens sikkerhet.

Hvem kjøper fyrverkeri

Forbrukerundersøkelser viser at 38% av Norges befolkning kjøper inn fyrverkeri. Blant barnefamiliene er det hele 64% som kjøper inn fyrverkeri og arrangerer sin egen nyttårsfeiring – også i områder med offentlige fellesoppskytinger. Jo flere barn, desto viktigere er privat fyrverkeri. Rundt halvparten av de barnefamiliene som ikke kjøper fyrverkeri oppgir at de ikke gjør det fordi en annen familie har ansvaret for dette. Det er nesten ikke ulykker i denne gruppen.

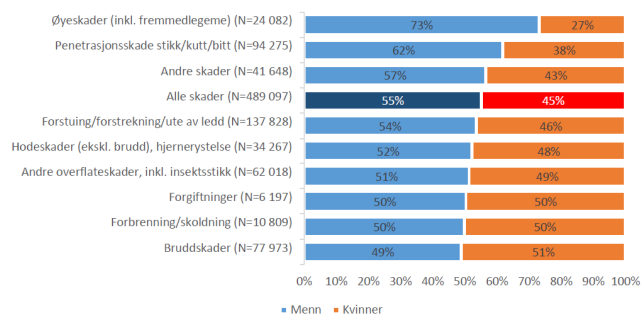
For nyttårsaften 2020/21 opplevde fyrverkeribransjen en omsetningsvekst på ca. 20%. Samtidig ble antall skader redusert med mer enn 30%. Mye av veksten kom fordi dette året måtte familiene feire hver for seg grunnet smittevern hensyn.

Skader på mennesker

Undersøkelser viser at rundt 2 millioner nordmenn sender opp fyrverkeri på nyttårsaften. I tillegg er det tre millioner mennesker som er ute og ser på. Totalt er 90% av Norges befolkning ute for å se på fyrverkeriet og feire inngangen til det nye året. All menneskelig aktivitet medfører en risiko for skader. Det forekommer skader relatert til fyrverkeribruk, men det er ikke slik at disse er overrepresentert i statistikken i forhold til andre aktiviteter.

Hvert år blir omtrent [490 000](#) mennesker behandlet av primærhelsetjenesten for skader. I gjennomsnitt står fyrverkeri for omtrent [50](#) av disse. For øyeskader, som har fått stor oppmerksomhet, behandler primærhelsetjenesten ca. 24 000 hvert år. I 2020/21 sto fyrverkeri for ti - [10](#) - av disse. Ingen av de som har fått øyeskader har brukt beskyttelsesbriller. Faktisk er det slik at det er [færre øyeskader på nyttårsaften](#) (kl. 12.00 – 06.00), enn det er i samme tidsrom en «vanlig lørdag».

Figur 21: Kjønnfordeling (prosent) av pasienter med skadebehandling i primærhelsetjenesten i 2017 etter diagnosegruppe, alle aldre. Kilde: KPR.

Selv om skadeomfanget er begrenset, og ofte knyttet til feil bruk av fyrverkeri, tar bransjen dette på det største alvor. Vi har derfor utviklet [sikrere produkter](#) som reduserer muligheten for menneskelige feil og delt ut over 7 millioner CE-godkjente beskyttelsesbriller. Det skal vi fortsette med.

Noen hevder at vi ikke kan tillate noe som har en kjent risikofaktor for skader. Men det gjør samfunnet på absolutt alle områder. Det finnes for eksempel rundt 1 million fritidsbåter i Norge. Hvert år dør mellom [20-30 personer](#) i ulykker med fritidsbåt. Hvor mange som blir skadet vet ingen ettersom dette ikke blir registrert med mindre skaden skjer i sammenheng med en dødsulykke. Forskning.no skriver følgende om de som dør i forbindelse med grunnstøtinger: «*Alle de involverte i slike ulykker var yngre enn 45 år, og tre var tenåringer. Fem av seks båtførere var ruspåvirket, med en gjennomsnittlig promille på 1,4*».

Akkurat som på de fleste andre områder i samfunnet så relaterer skadene fra fyrverkeri seg til [uvettig bruk](#). For det overveldende flertallet som bruker produktene slik de skal, så finnes det nesten ikke uhell. Vi kan ikke la noen ytterst få menneskers uvettige adferd ødelegge gleden for millioner av nordmenn på nyttårsaften.

Branner

Flere har påstått at samtlige branner på nyttårsaften er forårsaket av fyrverkeri. Dette er feil. Slike branner er [svært sjeldne](#). Lynnedslag forårsaker 400 prosent flere boligbranner og talglys hele 2200 prosent flere branner – og dette er ikke engang de vanligste brannårsakene.

De mørke vintermånedene, og i særdeleshet desember, er de mest brannfarlige månedene i året. Et søk i DSBs statistikkbank viser at det i perioden 2013/14 – 2018/19 ble registrert 9 branner i boliger hvor fyrverkeri er oppgitt som en mulig årsak. Brannvesenet skiller ikke på bruk av nødraketter/signalskudd og lovlig fyrverkeri i statistikken. I samme periode rykket brannvesenet ut til 9265 boligbranner. Bare i løpet av lille julaften 2018 rykket brannvesenet ut til 23 boligbranner.

Dyr

En studie fra Veterinærhøgskolen viser at rundt 23% av hunder har en mild til alvorlig form for lydfobi. Alle dyr som skal leve med mennesker må trenes opp, og man kan lære opp lydsensitive dyr ved å spille av lyden av fyrverkeri. Slike [lydfiler](#) og [fremgangsmåten](#) finnes på de fleste plattformer samt på våre nettsider. Dersom man eier et dyr som har lydfobi og unnlater å trene det så er dette et brudd på dyrevelferdsloven. Her ligger ansvaret etter loven hos eieren. En stor internasjonal studie konkluderte også med at [eierens adferd](#) har avgjørende betydning for hvordan dyret oppfører seg. Dette så vi også i NRK-serien «Fra bølge til bestevenn», hvor hundetreneren i de fleste tilfeller brukte mer tid på eierens oppførsel, enn hun gjorde på hundens.

FHI estimerer at [5000 mennesker](#) bites av hund og katt hvert år, slik at de behøver medisinsk behandling. Dette er 100 ganger så mange som det antall mennesker som blir skadet av fyrverkeri. De siste 20 årene har 8 personer [dødd av hundebitt](#). Det er hovedsakelig barn [som blir drept](#) og får de [alvorligste skadene](#). Hundeekspert Geir Marring er tydelig på at dette er eiernes ansvar, og uttalte til [TV2](#): «Man må ikke ha hund for enhver pris. En del hundeeiere har ikke nok kunnskap».

Vi vet lite om fyrverkeriets innvirkning på ville dyr. Men Norge består av 95% utmark, og dyrene har enorme områder å bevege seg uforstyrret på. [Dyreparken i Kristiansand](#) ville nok heller ikke avfyrt kraftige skudd flere ganger daglig og sporadiske fyrverkerishow dersom dyrene deres tok skade av det.

Noen foreslår lasershow som erstatning for fyrverkeri, for blant annet å ikke skremme fuglene. Lasere benyttes i stor utstrekning for å [skremme vekk fugler og ville dyr](#). En laserstråle kan ha en rekkevidde på flere kilometer. [Faktisk.no undersøkte](#) påstanden om fugler og fyrverkeri i 2018 og konkluderte med at «det ikke er dekning for å påstå at småfugler dør av skrekk som følge av fyrverkeri.» Det er til sammenligning estimert at rundt [7 millioner](#) fugler blir drept av huskatter hvert år. Dette viser igjen hvor lite kunnskap som ligger bak forslaget.

Fyrverkeri og lyd

Den maksimale tillatte grensen for fyrverkeri i Norge er 120 desibel. Dette blir kontrollert av uavhengige tredjepartsorgan. Har fyrverkeriet for høy lyd, blir det ikke tillatt solgt. Erfaringsmessig ligger det meste på omtrent 110-115 desibel. Ettersom effektene fra et typisk fyrverkeribatteri eksploderer 20-40 meter opp i luften, er opplevd lyd på bakken ofte langt lavere. Kraftige fyrverkeribatterier som sender effektene langt opp i luften kan derfor ha lavere dBA enn svakere fyrverkeribatterier. Til sammenligning ligger en kubjelle, eller et barneskrik på ca. 115 desibel og en høytrykksspyler ligger på ca. 110 desibel. [Skudd fra rifler](#) er ofte langt høyere (140-170 desibel), og det er mer enn 3000 skytebaner i Norge (ikke medregnet de militære) hvor det avfyres skudd regelmessig gjennom året. Dersom man mener at fyrverkeri må forbys på grunn av lyden så er det svært mye som må bli forbudt i Norge.

Kan man erstatte privat fyrverkeri med offentlige oppskytninger?

Offentlige fellesoppskytninger kan være et fint supplement til privat fyrverkeri, men det kan aldri erstatte dette. Norge har ca. 1000 tettsteder fra Oslo med over en million innbyggere til Leinesfjord i Steigen med litt over 200 sjeler. For å dekke dette området trengs det minst 1200 pyroteknikere. Da har vi ikke tatt hensyn til over en million nordmenn som ikke bor i et tettsted. I Norge finnes det 120 godkjente pyroteknikere. Det henger rett og slett ikke sammen, og det vil eventuelt føre til en massiv sentralisering av nyttårsaften.

Det er heller ikke slik at store folkeansamlinger ved midnatt er skadefrie. Som [Oslo kommune](#) skriver på sine hjemmesider: «Av erfaring vet vi det møter opp svært mange mennesker på Rådhusplassen, mange er alkoholpåvirket, det er trengsel og høyt støynivå. For å unngå skader og skremmende opplevelser anbefaler vi derfor ingen, og særlig ikke barnefamilier, å samle seg foran Rådhuset».

Miljøpåvirkning

NFFs medlemmer følger det europeiske CE-regelverket for hvilke stoffer fyrverkeriet kan inneholde. Dette kontrolleres av et uavhengig tredjepartsorgan (for eksempel TÜV). Dersom fyrverkeri inneholdt stoffer som var skadelig for mennesker, dyr eller natur ville de ikke vært tillatt solgt.

I 2014 ble det utført en miljøteknisk grunnundersøkelse i forbindelse med

et verdensrekordforsøk i fyrverkeri i Søgne i Kristiansand. 540 382 fyrverkerieffekter ble avfyrt på et konsentrert område i løpet av kort tid. Resultatene viste ingen grunnforurensing. Jorden på og rundt verdensrekordforsøket var helt ren for miljøgifter og bonden kunne bruke jorden som vanlig. En rapport utarbeidet av Vista Analyse viser at et typisk fyrverkeribatteri har omtrent samme karbonavtrykk som en flaske champagne.

Det er svært lite plast i fyrverkeri og fyrverkeriimportørene er i ferd med å fjerne det lille som er igjen. Noen var 100% plastfrie allerede nyttårsaften 2020/21.

Brukt fyrverkeri skal håndteres som vanlig restavfall, og vi har sett at folk som skyter opp har blitt mye flinkere til å rydde opp etter seg. Defekt fyrverkeri skal leveres tilbake til forhandler, og man vil få pengene tilbake.

Laser og droner

Den siste tiden har flere tatt til orde for at fyrverkeri skal erstattes av lasershow og droner. Ingen av delene er spesielt lydløse. Lasershow er akkompagnert av svært høy musikk, og man kan bare forestille seg lyden (og sikkerhetsrisikoen) av flere tusen droner i luften. Det hører også med til historien at svenske steder som Boden og [Umeå](#), som forsøkte lasershow nyttårsaften 2017/2018, ga opp etter ett forsøk. Svenske Jönköping gikk også tilbake til fyrverkeri etter å ha forsøkt laser tidligere.

Lasershow koster ikke bare kommunen mer enn dobbelt så mye som fyrverkeri, men det er også veldig væravhengig. Hvis det blåser, fungerer det ikke. Mens fyrverkeri er synlig for alle, må folk være på det konkrete stedet lasershowet foregår for å se det. Står du litt feil, blir opplevelsen en stor skuffelse, viste erfaringene fra Boden. Der måtte omfanget av lasershowet, og dermed også kostnadene, skrus opp betydelig for å kunne bli brukbart. Istedenfor lot de det være med det ene forsøket. Utstyret til å gjennomføre dette finnes heller ikke i Norge.

Oslo kommune innhentet anbud på lasershow i forbindelse med nyttårsfeiringen 2019/20. Det viste seg at det var mer enn ti ganger så dyrt som fyrverkerishowet de har i dag.

Kan en kommune innføre et forbud mot fyrverkeri?

Fyrverkeri er lovlig salgsvare i Norge i perioden 27 -31. desember. Det er lov til å skyte opp for privatpersoner over 18 år i tidsrommet 18.00 – 02.00 på nyttårsaften. Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff, paragraf 2-10A sier følgende:

*«Etter en risikovurdering knyttet til lokale forhold, kan kommunestyret selv fastsette forskrifter om begrensninger i bruk av fyrverkeri i spesifikt angitte områder der det **erfaringsmessig** vil oppstå fare for liv, helse, miljø eller materielle verdier.»*

Det kan ikke nedlegges et generelt forbud i kommunen med hjemmel i nåværende forskrift. Hjemmelen i forskriften er knyttet opp mot geografiske steder hvor det erfaringsmessig oppstår fare for liv og helse, miljø eller materielle verdier. Bakgrunnen for denne forskriftsbestemmelsen er for eksempel avfyring av fyrverkeri i bykjernene hvor det er mange høye bygninger og større tetthet av mennesker slik at påbudt sikkerhetsavstand til produktet ikke kan etterleves. Basert på vår erfaring kan man nedlegge slike forbud med hjemmel i forskriften. Det man ikke kan gjøre, med hjemmel i denne forskriften, er å nedlegge et forbud fordi man generelt ønsker et forbud eller er imot fyrverkeri.

Dersom det er spørsmål eller uklarheter eller behov for ytterligere opplysninger står vi mer enn gjerne til disposisjon.

Norsk Fyrverkeriforening

Rikard Spets

Telefon: 907 61 878

E-post: spets@norskfyrverkeri.no